ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין סד.

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

[1]הם שלא להזכיר [ה] בשם ה' שלא לימדו אביו ואמו מיד הוציא יראתו מחיקו ומחבקה ומנשקה עד שנבקעה בריסו ונפלה יראתו לארץ ונפל הוא עליה לקיים מה שנאמר [2]ונתתי פגריכם על פגרי גלוליכם בתר דאביקו ביה ת"ש [3]ויזעקו בקול גדול אל ה' אלהיהם מאי אמור אמר רב יהודה ואיתימא ר' יונתן [4]בייא בייא היינו דאחרביה לביתא וקליא להיכלא וקטלינהו לצדיקי ואגלינהו לישראל מארעייהו ועדיין הוא מרקד בינן כלום יהבתיה לן אלא לקבולי ביה אגרא לא איהו בעינן ולא אגריה בעינן בתר דאביקו ביה יתבו תלתא יומא בתעניתא בעו רחמי נפל להו פיתקא מרקיעא דהוה כתיב בה אמת אמר רבי חנינא שמע מינה [5]חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת נפק כגוריא דנורא מבית קדשי הקדשים אמר להו נביא לישראל היינו יצרא דע"ז בהדי דקתפסי ליה אישתמיט ביניתא מיניה ואזל קליה בארבע מאה פרסי אמרו היכי ניעבד דילמא משמיא מרחמי עליה א"ל נביא שדיוהו בדודא דאברא וכסיוה באברא דשייף קליה דכתיב [6]ויאמר זאת הרשעה וישלך אותה אל תוך האיפה וישלך את האבן העופרת אל פיה [7]אמרי הואיל [8]ועת רצון הוא ניבעי רחמי איצרא דעבירה בעו רחמי אימסר בידייהו חבשוהו תלתא יומי איבעו ביעתא בת יומא [9]לחולה ולא אשכחו אמרו היכי נעביד פלגא פלגא מרקיעא לא יהבי כחלינהו לעיניה אהני ביה דלא איגרי איניש בקרוביה אמר רב יהודה אמר רב מעשה בנכרית אחת שהיתה חולה ביותר אמרה אם תעמוד והיא אשה מחוליה תלך ותעבוד לכל ע"ז שבעולם עמדה [10](ועבדה) לכל ע"ז שבעולם ביון שהגיע לפעור שאלה לכומרים במה עובדין לזו אמרו לה אוכלין תרדין ושותין שכר ומתריזין בפניה אמרה מוטב שתחזור ההוא אשה לחוליה ולא תעבוד ע"ז בכך אתם בית ישראל איני כן [11]הנצמדים לבעל פעור כצמיד פתיל [12]ואתם הדבקים בה' אלהיכם כשתי תמרות הדבוקות זו בזו במתניתא תנא הנצמדים לבעל פעור כצמיד ע"י אשה ואתם הדבקים בה' אלהיכם דבוקים ממש ת"ר מעשה בסבטא בן [13] אלם שהשכיר חמורו לנכרית אחת ביון שהגיעה לפעור אמרה לו המתן עד שאכנס ואצא לאחר שיציאה אמר לה אף את המתיני עד שאכנס ואצא אמרה לו ולא יהודי אתה אמר לה ומאי איכפת ליך נכנס פעד בפניו וקינח בחוטמו והיו משרתי ע"ז מקלסין לו ואומרים מעולם לא היה אדם שעבדו לזו בכך [14]הפוער עצמו לבעל פעור הרי זה עבודתו אע"ג דמיכוין לביזוי הזורק אבן למרקולים זו היא עבודתו אע"ג דמיכוין למירגמיה רב מנשה הוה קאזיל לבי תורתא אמרו לו ע"ז היא דקאי הכא שקל פיסא שדא ביה אמרו לו מרקולים היא אמר להו הזורק אבן למרקולים תנן אתא שאל בי מדרשא א"ל הזורק אבן במרקולים תנן [15]אף על גב דמיכוין למירגמיה אמר להו איזיל אישקלה א"ל אחד הנוטלה ואחד הנותנה חייב כל חדא וחדא רווחא לחבירתה שביק: **מתני'** [16]הנותן מזרעו למולך אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר באש מסר למולך ולא העביר באש העביר באש ולא מסר למולך אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר באש: **גמ'** קתני ע"ז וקתני מולך אמר רבי אבין תנן כמאן דאמר מולך לאו ע"ז היא דתניא [17]אחד למולך ואחד לשאר ע"ז חייב רבי אלעזר ברבי שמעון אומר למולך חייב [18]שלא למולך פטור אמר אביי רבי אלעזר בר' שמעון ור' חנינא בן אנטיגנוס אמרו דבר אחד רבי אלעזר בר' שמעון הא דאמרן רבי חנינא בן אנטיגנוס דתניא רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר מפני מה תפסה תורה לשון מולך שהמליכוהו עליהם אפי' צרור ואפי' קיסם רבא אמר מולך עראי איכא בינייהו

[19]**מרקולים.** מור"ת קילוס שמה לשון שבח הלא שהכמיס כיצו מומה לגנאי וקרמוה קולים לשון לעג וקלס (תהלים מד) [20]ומר לשון מילוף כמו כמר דשמוטה (מולין דף נד.) כמר דפרזלא (ב"ק דף קיג.) כמר דכוונת (כתובות דף ג.) כלומר מילוף קילוס שהמליפו שמה: **אע"ג** דקמיכוין לבזויה. [21]ולעובדה נכזוי [22]דלי לא קמכוין אלא לזמות הא מפילו עובד מאהבה ומירלה פעור לרצון ומפילו לגבי דמחייב התם הכא מודה לפעור: **קתני** ע"ז וקתני מולך. תף על גב דקתני ע"ז וקתני פעור ומרקולים לא דמי דהתם לפרושי דינא קאמי אבל הכא דייק מרישא דקתני עובד ע"ז והעומן מזרעו למולך ולא קתני פעור ומרקולים:

העביר

[23]**כל שמכליו עליהם.** שקרא שמו מולך: **רבא אמר.** לא אמרו דבר אחד דמולך ערמי מיכא ביניייהו כגון צרור וקיסם שאינו ראוי לכך וזה לפי שעה המליכוהו עליו להעביר לו בנו זה לר"ת בר' שמעון לא מחייב אלא במולך קבוע ובא:

ר'

סם. שמוק כמו (במדבר יג) ויהם כלב השמיקם: **ויעקו בני ישראל בקול גדול.** בתגמי בגמא הגדולה כתיב: **כייא כייא.** בלשון מרמי הוי לשון גנות ועקעה כמו מהה בלשון הקודם[24]: **היינו דאחרביה לביתיה.** למקדשו: [1]**(וכעו רחמי).** היו מבקשים לרחמים שימסר בידם ילר הרע של עבודת כוכבים: **לקבולי ביה אגרא.** לכוף את יצרנו ולקבל שכר על כך: **לא איהו בעינן וכו'.** אלמא ילר מקפן: **יתבי תלתא יומין וכו'.** מלמיה דרב יהודה מפיק: **חותמו של הקב"ה אמת.** משמע מפרים אני עמהם בתקנה זו שטוב הדבר לפלגו: **חותמו של הקב"ה אמת.** שהמלך גאות ומפרים עם עבדיו חותם עמהם בתקנתם את חותמו: **כגוריא.** מרי קטן: **כייפא.** שער: **דודא דאברא.** קלחת של עופרת: **אכרא שליף קליה.** שולף את הקול ומעכבו לאחת יותר מכל כלי מתכות: **ואם הרשעה.** זהו ילר הרע. וכנגותת זכריה כתיב שהיה כתחילת בית שני: **דעבירה.** של עריות: **מכשוף פלגא יומין וכו'.** ומתוך כך פסק ממוס הזכריס מלהוליד והנקבות מלילד: **מיבעו ניעבד כם יומא** [2]**(ולא אשכחו).** מתבקשה ביקה שנולדה בו ביום: **ולא אשכחו.** שמילו לותן שהיו גמורות קודם לכן ממקו: **לבעו פלגא.** שלא יהא שולט במקום עבירה כדי שלא יהא תופש עריות: **כחלינהו לעיניה.** ממו עיניו בכחול: **מהני ביה.** הך תקנתא פורתא דלא מיגרי בקריבתא כאמו ובאחותו מכל מקום הוא בלאמת מיס וכנדה: **פרדין.** כלד"ס בלע"ז ומשלגין את המעיס וכן שכר מדם: **אמת כיס ישראל אינן כן.** רב יהודה קאמר לה למדרשיה לקרא: **הנצמדים לבעל פעור.** כלומר אבל אתם לא [3]**כמניפא פנא.** שנא הוא שמיכו זאת על לבס ע"ז שבעולם ולמדנו כה לצמיד פתיל המוקף ע"פ כלי שממרחין אותו בשעוה יפה ואל המקום לא היו נצמדים אלא דבוקים כתמרות המדובקות שדבוקות ואינן דבוקות: **כמניפא פנא.** שנא הוא אלא דבוק משמע מאוכר טפי מנצמד. למידין אינן מאוכרין ומשמשין וזזין אילך ואילך דבוק משמע יפה יפה: **סבטאי.** שם יהודי הוא: **כן** [4]**אלם.** כאמר ושם מקום הוא: **וקינח בחוטמו.** של פעור: **מקלסין.** משבחין: **ואע"ג דמכוין לבזוי.** מייב קרבן על שגגתו ואם התרו בו מייב מיתה: **לבי תורתא.** מקום: **פיסא.** בלשון"ז בלע"ז: **מרקולים הוא.** זה והו עבודתו: **למרקולים תנן.** לפניו לבבדו ואני זרקתי להבות גבופו: **כמרקולים.** עלמו להבותו: **איזקליה.** אע"ג שבבר עבד ואין הבבון לדבר קל בעי למקליה בדי שלא תתגאה בעבודה שלו: **רווחא לחבירתה שביק.** מפנה לה מקום לזורקים: **מתני' שימסור למולך.** מוסרו ביד משהתי ע"ז: **ויעביר באש.** בגמרא [ע"ב] מפרש היכי הוו עבדי וילפי מקרא דתרוייהו בעינן: **גמ' קתני.** מתניתין (דף נג.) בתייני סקילה ע"ז בתגמי בשפה העובד ע"ז וקתני מולך אלמא מולך בכלל ע"ז ונפקא מינה לחס וכמ וקטר לפניו פטור אי נמי העביר מזרעו לשאר ע"ז ואין דרכה בבך לא מחייב למולך דוקא כתוב בשמו מולך: **אחד למולך ואחד לשאר ע"ז.** העביר זרעו חייב קבבר מולך נמי ע"ז הוא ולא מיבעיא לתזהירי עלה בבדרבה דמחייבה יעבדו (דברים יב) נפקא לא לומר לך שאם עשה שלא בדרבה חייב: **שלא למולך פטור.** למולך דווקא כתיב שדרבה בבך ולא משום ע"ז אחזר עליו דהא מחייבה יעבדו נפקא שלא מוק הוא לבס והמוהה הקפיד על מוק זה נפקילה לפיבך הוצרך לבתוב: **כל שמכליו עליהם.** שקרא שמו מולך: **רבא אמר.** לא אמרו דבר אחד דמולך ערמי מיבא ביניייהו כגון צרור וקיסם שאינו ראוי לכך וזה לפי שעה המליבוהו עליו להעביר לו בנו זה לר"ת בר' שמעון לא מחייב אלא במולך קבוע ובא:

קצב א ב מיי' פ"ג מהל' עכו"ם הלבה ה:
קצג ג מיי' שם פ"ו הלבה ד:
קצד ד מיי' שם הלבה ג:

תורה אור השלם

1. וְגַשָּׁאו דּוֹדוֹ וּמִטְרְפוּ לְהוֹצִיא עֲצָמִים מִן הַבַּיִת וְאָמַר לַאֲשֶׁר בִּירְכָתַיִךְ הֲבַיִת הָעוֹד עִמָּךְ וְאָמַר אֶפֶס וְאָמַר קֹס כִּי לֹא לְהַזְכִּיר בְּשֵׁם יְיָ:
2. וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת בָּמוֹתֵיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת חַמָּנִיכֶם וְנָתַתִּי אֶת פִּגְרֵיכֶם עַל פִּגְרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגָעֲלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:
3. וַיִּקְרָא כֹּה לְ
3. וַיָּקָם עַל מַעֲלֵה הַלְוִיִּם יְשׁוּעַ וּבְנֵי קַדְמִיאֵל שְׁכַנְיָה בְּנֵי שֵׁרֵבְיָה בָּנֵי בְּנֵי וַיִּזְעֲקוּ בְּקוֹל גָּדוֹל אֶל יְיָ אֱלֹהֵיהֶם:
נחמיה ט ד
4. וַיֹּאמֶר וְאֵת הָרִשְׁעָה וַיְשַׁלֵּךְ אֹתָהּ אֶל תּוֹךְ הָאֵיפָה וַיַּשְׁלֵךְ אֶת אֶבֶן הָעֹפֶרֶת אֶל פִּיהָ:
זכריה ה ח
5. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל שִׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל הִרְגוּ אִישׁ אֲנָשָׁיו הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעוֹר:
במדבר כה ה
6. וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:
דברים ד ד

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אף ע"ג. ולעיבורה בבורי. עי' לעיל סה ע"ב תד"ה רבה:

הנהות הב"ח

(ה) גם' הם שלא להזכיר. ני"ב עמוס ו:

לעזי רש"י

בלייי"ש. סלקים לבנים (בפרובנסאלית). בלישט"א. רגב אדמה.

מוסף רש"י

בייא בייא. לשון זעקה וקוהלת (יומא סם). לקבולי ביה אגרא. שנכוף לותו ונקבל שכר (שם). **פיתקא.** כתב (שם). **אמת.** כלומר משמים אני עמכם (שם). **חותמו של הקב"ה אמת.** למעשית לגיהינום ולשאול ולתהיון על שם אני רואה ואני חותם לתרון ואני הוא (שבת נה.). **אמר להו נביא.** וכיוב בן עדו (שם). **בדודא דאברא.** בעיר של עופרת (שם). **דשייף קליה.** נשנם הקול למוך העופרת ולית ילפא ממנו (שם). **ביעתא בת יומא.** ביצה הטולה בו ביום, לפי שעפר החיטים מן החטים ולפילו לותן שביבתה התרנגולת בבר לית מתבאלן במעיה (שם). **ניבעי פלגא.** שיהא שולט בחלב ניקח לאחת ולא לאחרת (שם). **כחלינהו לעיניה.** שימו את עיניו ע"י בחול (שם). **פיסא** בעפר בגג שקורין גלישט"א (שבת פא.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com